

تکوین سبک‌های هویت در دانش‌آموزان دبستانی: نقش انسجام خانواده و شیوه‌های فرزندپروری

زهرا دهقان اردکانی (نویسنده مسوول)^۱

۱- کارشناسی ارشد تحقیقات آموزشی، مربی، دانشگاه آزاد، سپیدان
z.dehghan2018@yahoo.com
09173120645

چکیده

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی سبک‌های هویت بر اساس متغیرهای انسجام خانواده و شیوه‌های فرزندپروری می‌باشد. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی با طرح همبستگی است. جامعه آماری، شامل کلیه دانش‌آموزان دبستانی (پایه پنجم و ششم ابتدایی) شهرستان سپیدان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ برابر با ۱۱۰۰ نفر بود؛ که برای انتخاب حجم نمونه از جدول مورگان معادل ۲۸۵ نفر و برای انتخاب نمونه‌ها از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده گردید. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری بامریند، مقیاس انسجام خانواده سامانی و پرسشنامه سبک‌های هویتی برزونسکی بوده است. نتایج نشان داد که بین انسجام خانواده با سبک‌های هویت (بجز هویت اجتنابی) رابطه معنی‌دار وجود دارد ($P < 0/01$). همچنین ضریب همبستگی مشاهده شده بین شیوه‌های فرزندپروری مقتدر، مستبد، سهل‌گیرانه با سبک‌های هویت معنی‌دار است ($P < 0/01$)، اما ضریب همبستگی بین شیوه مستبد با هویت هنجاری و شیوه سهل‌گیرانه با هویت اجتنابی در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی‌دار نبود ($P > 0/05$). تحلیل رگرسیون نیز نشان داد، شیوه فرزندپروری مقتدر، سهل‌گیرانه و انسجام خانواده توانستند، $28/9\%$ از واریانس هویت اطلاعاتی را تبیین نمایند. به علاوه $25/7\%$ از واریانس هویت هنجاری توسط شیوه فرزندپروری مقتدر و انسجام خانواده و $22/8\%$ از واریانس هویت اجتنابی توسط شیوه مستبد قابل پیش‌بینی است. با توجه به یافته‌ها انسجام خانواده و شیوه‌های فرزندپروری والدین در تربیت و هویت فرزندان نقشی بسزایی داشته و چرخه زندگی و روابط بین والدین و فرزندان جز اصلی‌ترین عواملی هستند که می‌تواند در نوع هویت نقش بسزایی داشته باشد.

واژگان کلیدی: سبک‌های هویت، انسجام خانواده، شیوه‌های فرزندپروری

۱- مقدمه

هویت مفهومی برای تعیین اهداف، اعتقادات و ارزش‌ها در یک جامعه (دوگرو کابوکرف، اپلی، بالچی چلیک، و وورال باتیک، ۲۰۲۰) و ساختاری برای درک احساس کنترل شخصی، آزادی و اراده شخصی همراه با انسجام، سازگاری و احساس هماهنگی بین عقاید، ارزش‌ها و تعهدات فردی است. توسعه موفقیت‌آمیز هویت مستلزم بازتولید هویت‌های دوران کودکی در یک مجموعه بزرگتر و تعیین شده از اهداف است (بهاث و پوجار، ۲۰۲۰).

به زعم برزونسکی^۴ (۲۰۰۴) هویت به گذشته وابسته است و آینده را رقم می‌زند، زیرا ریشه در کودکی دارد. در واقع هویت پایه‌ای است که وظایف زندگی آینده توسط آن بوجود می‌آید و به عنوان یک پدیده روانی-اجتماعی در فرد و فرهنگ ریشه دارد (شعبانی شاد و همکاران، ۲۰۱۹). اریکسون^۵ (۱۹۵۰) شکل‌گیری هویت را به عنوان عنصر اصلی شخصیت انسان می‌داند که به فرد اجازه می‌دهد تا وضعیت خود را با جهان و دیگران را به درستی تعیین کند. در واقع شکل‌گیری هویت ترکیبی از مهارت‌ها، جهان‌بینی و همانندسازی دوران کودکی است که به صورت یکپارچه و منحصر به فرد در می‌آید که در نوجوانان احساس تداوم گذشته و جهت‌گیری برای آینده را فراهم می‌کند (الیاسی، برادران خانیانی و حسن پور، ۱۳۹۹). از این‌رو دوران ابتدایی یکی مهم‌ترین دوره‌ی رشد و تحول و شکل‌گیری هویت است.

پژوهشگران بسیاری سعی کرده‌اند تا سازه هویت را از ابعاد گوناگون مورد بررسی قرار دهند. به عقیده مارسلیا^۶ (۱۹۶۶) هویت به معنای سازمان دادن به خود درونی، ساخت خود، آرزوها، باورها، مهارت‌ها و تاریخچه فردی است که در نتیجه یک بحران تعریف می‌شود (بهزادی و سروقد، ۱۳۹۴). برزونسکی^۷ (۱۹۹۰) با گسترش دادن نظریه هویت مارسلیا با توجه یک دیدگاه شناختی، «سبک‌های پردازش هویت» را در سه بعد (اطلاعاتی^۸، هنجاری^۹ و سردرگم-اجتنابی^{۱۰}) مطرح می‌کند. افراد با سبک اطلاعاتی در مواجهه با شرایط ناسازگار اطلاعات را به طور فعال ارزیابی می‌کنند و موضع انتقادی نسبت به اطلاعات دریافتی اتخاذ می‌کنند؛ در نتیجه این افراد استراتژی‌های مقابله‌ای را اعمال می‌کنند و جنبه‌های هویت را به طور فعال تغییر می‌دهند. در سبک هنجاری، افراد ارزش‌های اصلی را در نظر می‌گیرند و از آن‌ها پیروی می‌کنند. افراد به جای کاوش، انتظاراتی از شخصیت اقتدار مانند (همسالان، معلمان و والدین) دارند. در این افراد تلاش اکتشافی وجود ندارد و تعهدات کاملاً سازمان‌یافته از ویژگی این سبک است، لذا تعهدات هویتی محکم اما انعطاف‌پذیر نیست. سرانجام در سبک سردرگم-اجتنابی، افراد معمولاً در برخورد با موقعیت‌ها اجتناب می‌کنند و سعی می‌کنند از رویارویی با مشکلات و مقابله مستقیم جلوگیری کنند. لذا تصمیم‌گیری برای این افراد دشوار و به رفتار آن‌ها بستگی دارد و به وضعیت فعلی و انتظارات ادراک شده از افراد دیگر متکی نیست (توکلی، حسن‌زاده و عمادیان، ۲۰۱۹؛ پیوتروسکی و برزینسکا^{۱۱}، ۲۰۱۸؛ لویکس، شوارتز، راسارت و کلیمسترا^{۱۲}، ۲۰۱۵).

1. Identity
2. Dogru Cabuker, Epli, Balci Celik and Vural Batik
3. Bhatt and Pujar
4. Berzonsky
5. Ericsson
6. Marcia
7. Identity processing styles
8. Informational style
9. Formative style
- 1 . Diffusion-Avoidant processing style
- 1 . Piotrowski and Brzezińska
- 1 . Luyckx, Schwartz, Rassar and Klims

دوین کتفرس ملی مطالعات خانواده و مدرسه

کودکان همزمان با رشد از کودکی تا بزرگسالی، دائماً در معرض عواملی مانند شکل‌گیری نگرش‌ها، اعتقادات و رفتارهای مختلفی که هویت آن‌ها را تشکیل می‌دهد، قرار می‌گیرند. این تأثیرات اولین بار توسط خانواده‌ها ارائه می‌شود و سپس در شرایط مختلف و محیط مانند مدرسه و جامعه تقویت می‌شود (لین و بیلینگهام، ۲۰۱۴). پرواضح است خانواده به عنوان منبع هویت‌سازی قوی‌ترین نهاد در امر جامعه‌پذیری و انتقال و شکل‌گیری ارزش‌ها، پرورش سازگاری اجتماعی و سلامت بدنی فرد را در آینده عهده‌دار است (یانگ و همکاران، ۲۰۲۱). بدون شک خانواده مهم‌ترین سازمان در بسترسازی رشد و رفاه جسمی، روانی و اجتماعی کودک و عامل رسیدن وی به تعادل (فیزیکی، روانی و اجتماعی) است؛ همان‌طور که اجتماعی شدن و آشنایی با قوانین، نقش‌ها و ارزش‌های فرهنگی به طور طبیعی در خانواده صورت می‌پذیرد و فرزندان در تعاملات ابتدایی خود با خانواده به یک موجود اجتماعی تبدیل می‌شود (حسن‌زاده، ۱۳۹۲). البته نقش خانواده در رشد هیجانی، شناختی و اجتماعی در دوره‌های مختلف رشد متفاوت است، شاید بتوان گفت انتقال از دوره کودکی به دوره نوجوانی از اهمیت بیشتری برخوردار است (اولیویرا، مندونکا و فونتین، ۲۰۱۴). بنابراین ریشه اساسی برای تحکیم روابط افراد در دوران خانواده، نظم و همبستگی درون آن است؛ همان‌طور که احساس همبستگی، پیوند و تعهد عاطفی اعضای خانواده نسبت به یکدیگر، «انسجام خانواده» را تشکیل می‌دهد (اولسون، ۱۹۹۹). لینگرن (۲۰۰۳) انسجام خانواده را در دو بعد (تعهد) به معنای صرف وقت و انرژی در فعالیت‌های خانواده و ممانعت از تأثیرات منفی و بعد دیگر (وقت گذاشتن و با هم بودن) تعریف می‌کند. درک حمایت مادران از فرزندان با افزایش هویت همراه است (گاندی و همکاران، ۲۰۱۹؛ کروچتی، برانجه، روبینی، کوت و میوس، ۲۰۱۷) و فرزندان با رشد هویتی سالم به احتمال زیاد در خانواده‌هایی با روابط گرم و صمیمی و مادرانی با هویت کامل و سالم هستند؛ همان‌گونه که فضا و اتمسفر خانواده و انسجام خانواده موجب سازگاری (تروست، ایچاس، فر-ورد و گالانتی، ۲۰۱۹) و رشد هویت (پریوست، ۲۰۲۰) می‌شود. کاظمی‌خوبان و چابکی (۱۳۹۶)؛ پوراابراهیم، حیدری و خوش‌کنش (۱۳۹۰)؛ جاستینا و ماریا (۲۰۱۹)؛ سرامووا و بیانچی، لاستیکوا، فیچنوا و هامرانوا (۲۰۰۸) در مطالعات خود نشان دادند، فضای همدلانه و صمیمیت در خانواده و حمایت والدین، هویت اطلاعاتی را افزایش می‌دهد. پژوهش‌های (آدامز، برزونسکی و کیتینگ، ۲۰۰۶)؛ سرینس، لویکس، بیرز، سیرن و گوسنز، ۲۰۰۴) حاکی از آن بود، که سبک هویت‌هنجاری با گرمای خانواده، انسجام و نزدیکی عاطفی همراه است. الیاسی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش‌های خود دریافتند خاطرات اولیه کودکی و عملکرد خانواده می‌توانند جز عوامل مهم در تشکیل سبک‌های هویتی باشد. شوارتز، میسون، پانتین و ساپوچنیک (۲۰۰۸) نیز در مطالعات خود نتیجه گرفتند ویژگی‌های رابطه والدین و کودک به طور خاص با سنتز سردرگمی هویت ارتباط دارد.

1. Lin and Billingham
2. Yang et al
3. Oliveira, Mendonca and Fontaine
4. Family Cohesion
5. Olson
6. Lingern
7. Gandhi et al
8. Crocetti, Branje, Rubini, Koot and Meeus
9. Trost, Eichas, Ferrer-Wreder and Galanti
- 1 . Prioste 0
- 1 . Justyna and Maria 1
- 1 . Seramova, Bianchi, Lasticova, Fichnova and Hamranova
- 1 . Adams, Berzonsky and Keating
- 1 . Sierens, Luyckx, Beyers, Sierens and Goossens
- 1 . Schwartz Mason, Pantin and Szapocznik

دوین کتفرس ملی مطالعات خانواده و مدرسه

از سویی دیگر رفتار والدین و برخورد آن‌ها با کودکان مهم‌ترین عاملی است که فرزندان در درون خانواده با آن مواجه هستند و با آن بزرگ می‌شود. رفتار والدین از استقلال بخشی تقریباً کامل تا کنترل بر فعالیت‌های کودک در نوسان است که همگی بر نحوه زیستن بزرگسالی که امروز کودک محسوب می‌شود، تاثیرگذار است (صادقی، مهرابی‌زاده هنرمند و ارشدی، ۱۳۹۳). همان‌گونه که الگوی مثبت پیشرفت فرزندان بر اهمیت خاص زمینه خانوادگی و روابط والدین و کودک تأکید می‌کند (چاند و همکاران، ۲۰۱۳)، روابط والدین نقش مهمی در توسعه روند هویت (برزونسکی، برانژه و میوس، ۲۰۰۷؛ کانوسونیت و زوکاوسکینه همکاران، ۲۰۱۷) و رشد نوجوانان دارند (قاسمی پیربلوطی، سهرابی و پاشا شریفی، ۲۰۱۹). در نتیجه شیوه‌های فرزندپروری از نظر رشد هویت و دستیابی به هویت موفق بسیار مهم و تعیین کننده است (پلگ و ذوب، ۲۰۱۴). مطابق ادبیات «شیوه‌های فرزندپروری» ترکیبی از رفتارهای والدین است که تعاملات والدین و کودک، در طول دامنه گسترده‌ای از موقعیت‌ها، یک جو تعاملی را بوجود می‌آورد و به عنوان زمینه‌ای عمل می‌کنند که از طریق آن کودکان یاد می‌گیرند که چگونه رفتار کنند (لابوویتی، ۲۰۱۵). افزون بر آن، شیوه‌های فرزندپروری والدین یک فرایند ناخودآگاه است که به عنوان مجموعه‌ای از نگرش‌ها، احساسات و الگوهای رفتاری والدین در برابر فرزندانشان تعریف می‌شود و از نظر روانی و اجتماعی بر روی آنان تأثیر می‌گذارد. این تأثیرات در طول یک چرخه زندگی ادامه دارد و بر زندگی شخصی نیز تأثیر می‌گذارد (آلونسو-استوک، ۲۰۱۹؛ روتراف، کونی و آن، ۲۰۱۸).

بامریند (۱۹۶۸، ۱۹۹۱، ۱۹۷۱) شیوه‌های فرزندپروری والدین را به سه گروه مقتدر، استبدادی و آسان‌گیر تقسیم می‌کند. به باور وی والدین مقتدر، خونگرم و برای درخواست و خواسته‌های فرزندان خود مایل به ارائه دلایل هستند. این والدین با فرزندان خود با اقتدار رفتار کرده و کنترل خود را در صورت لزوم اعلام می‌کنند. همچنین در قواعد رفتاری خود انعطاف‌پذیرند و به فرزندان خود فرصت می‌دهند تا در صورت لزوم اعتراض کنند و تربیت خاص را با دلیل به آن‌ها تفهیم می‌کنند. به علاوه در این نوع شیوه پرورش، حساسیت، حمایت، استدلال، ثبات و تأثیر والدین نسبت به فرزندان مشخص می‌شود و فرصت خودگردانی و استقلال در کودک فراهم و تشویق می‌شود. مطالعات نشان می‌دهد که کودکانی که توسط والدین مقتدر تربیت می‌شوند به مثبت‌ترین نتایج دست می‌یابند (سیمون و کانگر، ۲۰۰۷). آن‌ها خودمختارتر، باانگیزه‌تر و متکی به خود هستند (کیم و چانگ، ۲۰۰۳) و همچنین از نظر روان‌شناختی بالغ‌تر و از نظر شناختی شایسته و دارای رشد اجتماعی‌تر هستند (ترنر، چندلر و هفر، ۲۰۰۹). علاوه بر آن وقتی والدین به فرزندان خود استقلال، گرمی و تشویق می‌بخشند، احتمال رشد هویت سالم در کودکان بیشتر است (بیرز و گوسنز، ۲۰۰۸؛ سیم و چین، ۲۰۱۲). گروه دوم، والدین مستبد هستند که فرزندان خود را مجبور به اطاعت کورکورانه و بدون توضیح یا مذاکره می‌کنند. کنترل روان‌شناختی از ویژگی‌های بارز این گروه است. این گروه، به فرزندان خود اختیار و آزادی کمتری می‌دهند و رفتار کودکان بایستی زیر نظر آنان صورت

1. Chand et al
2. Kaniusonyte and Zukauskine
3. Peleg and Zoab
4. Parenting styles
5. Laboviti
6. Alonso-Stuyck
7. Rothrauff, Cooney and An
8. Baumrind
9. Powerful
  - 1 . Autocratic 0
  - 1 . Landscape 1
  - 1 . Simon and Conger 2
  - 1 . Kim and Chung 3
  - 1 . Turner, Chandler and Heffer,
  - 1 . Sim and Chin, 5

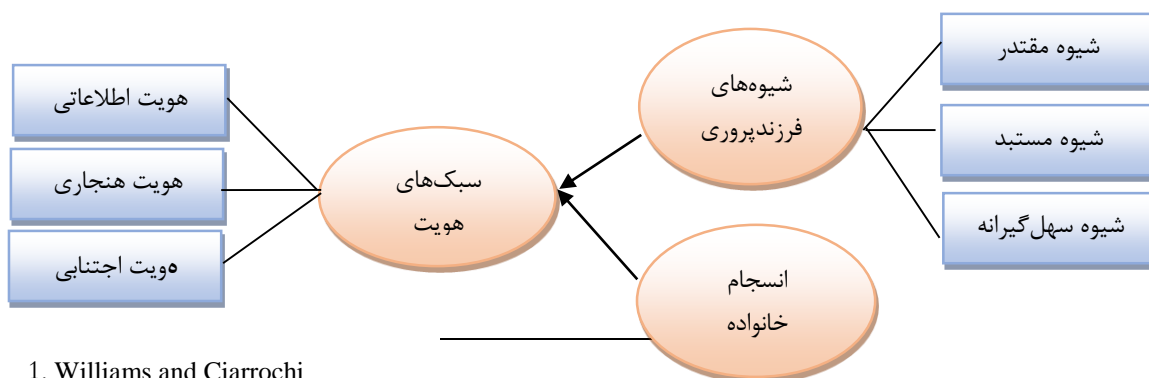
گیرد. در نتیجه ضوابط رفتاری آن‌ها یک‌جانبه و انعطاف‌ناپذیر است تا جایی که گاهی اوقات برای اجرای همان ضوابط رفتاری، کودکان را تنبیه و کنترل می‌کنند. سرانجام گروه سوم والدین آسان‌گیر هستند که نگاه مثبتی نسبت به انگیزه‌ها، تمایلات و اقدامات فرزندان دارند و اراده شخصی فرزندان را محدود نمی‌کنند. در این خانواده‌ها تأکید بر حمایت عاطفی بالا و نظم و انضباط در درجه پایین است و گاهی نیز کودک را بدون هیچ‌گونه راهنمایی یا تنبیهی به دلیل رفتار غلط رها می‌کنند. این کودکان نسبت به راهنمایی‌های دیگران بی‌تفاوت هستند (ویلیامز و سیاروچی، ۲۰۱۹).

بررسی تحقیقات صورت گرفته نشان می‌دهد در حیطه علوم اجتماعی و به طور خاص در مورد سبک‌های فرزندپروری در مقطع دبستانی مطالعات اندکی صورت گرفته است. اما تحقیقات متعددی نشان داده است که کسب هویت موفق با سطح بالایی از حمایت و همدلی والدین همراه است (کوپکه و دنیسن، ۲۰۱۲؛ پیتمن، کرپلمن، سوتو و آدلر، ۲۰۱۲؛ میکولینسر و شاور، ۲۰۰۷). از طرفی شواهد نشان داده است، بین سبک‌های فرزندپروری و سبک‌های هویت (فرمانی و صادقی، ۱۳۹۷؛ احمدی‌خواه، شیرافکن و طباطبائی، ۱۳۹۶، مرادی و امیری، ۱۳۹۶، خواجه‌نوری، مرادخانی، شیردل و براتی، ۱۳۹۵؛ مروتی و مصدق، ۱۳۹۵؛ فرتاش، ۱۳۹۳؛ فتاحی و تمنایی‌فر، ۱۳۹۳؛ سندی، رضایی و صالحی، ۱۳۹۳؛ باباپورخیرالدین، اسماعیلی انامق، غلامزاده و محمدپور، ۱۳۹۱؛ خباز، سعیدی‌پور و فرخی، ۱۳۸۹؛ جیمو، ۲۰۲۰)؛ بحران هویت (اسماعیلی و نجارپوریان، ۱۳۹۳)؛ پایگاه هویت (طهماسب‌نژاد و آرن، ۱۳۹۹) و هویت اجتماعی (خواجه‌نوری و همکاران، ۱۳۹۵) و هویت اخلاقی (فاطمیما، داوود و منیر، ۲۰۲۰) رابطه معنی‌داری وجود دارد.

با توجه به مطالب اظهار شده و مروری بر مبانی نظری و پیشینه‌ی پژوهش می‌توان گفت بررسی ابعاد شیوه‌های فرزندپروری و انسجام خانواده می‌تواند به گسترش دانش در خصوص عوامل تأثیرگذار بر سبک‌های هویتی در کودکان دبستانی کمک شایانی نماید. با توجه به اینکه سنین ابتدایی از مهم‌ترین دوره‌های سنی در شکل‌گیری شخصیت و پایه‌ریزی هویت در بزرگسالی است؛ انجام این پژوهش می‌تواند در جوامع آموزشی مخصوصاً در مقطع دبستانی نقش بسزایی داشته باشد. بنابراین لزوم بررسی عواملی که بتواند در هویت‌یابی این گروه موثر باشد، حائز اهمیت است. هدف پژوهش حاضر پاسخ به این سؤالات بود که بین شیوه‌های فرزندپروری و انسجام خانواده با سبک‌های هویت چه رابطه‌ای وجود دارد و این متغیرها تا چه میزان می‌توانند سبک‌های هویت را کودکان ابتدایی (پایه پنجم و ششم) پیش‌بینی کنند؟

۲-۱- مدل مفهومی پژوهش

با توجه به رویکردهای فوق که پایه‌ی نظری تحقیق می‌باشد و با استناد به یافته‌های پژوهش‌های مطرح شده، الگوی مفهومی با توجه به نقش پیش‌بینی‌کنندگی شیوه فرزندپروری و انسجام خانواده بر سبک‌های هویت مطابق (شکل ۱) می‌باشد.

1. Williams and Ciarrochi
2. Koepke and Denissen
3. Pittman, Kerpelman, Soto and Adler
4. Mikulincer and Shaver
5. Jimoh

شکل ۱. مدل مفهومی محقق

۳-۱- فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین متغیر انسجام خانواده و سبک‌های هویت رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.
- ۲- بین شیوه فرزندپروری (سهل‌گیرانه، استبدادی و مقتدر) و هویت اطلاعاتی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.
- ۳- بین شیوه فرزندپروری (سهل‌گیرانه، استبدادی و مقتدر) و هویت هنجاری رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.
- ۴- بین شیوه فرزندپروری (سهل‌گیرانه، استبدادی و مقتدر) و هویت اجتنابی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.
- ۵- شیوه فرزندپروری (سهل‌گیرانه، استبدادی و مقتدر) و انسجام خانواده به طور معنی‌داری قادر به پیش‌بینی سبک‌های هویت در کودکان می‌باشد.

۲- روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر نحوه گردآوری اطلاعات، تحقیقی توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این مطالعه را کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر پایه پنجم و ششم ابتدایی مشغول به تحصیل در دبستان‌های شهرستان سپیدان در نیمسال دوم سال تحصیلی (بهمن الی خرداد) ۱۴۰۲_۱۴۰۱ تشکیل داده است که تعداد آن‌ها بر اساس آمار گرفته شده از آموزش و پرورش ۱۱۰۰ نفر بوده است. حجم نمونه آماری در این جمعیت بر اساس جدول مورگان با احتساب خطای ۵ درصد ۲۸۵ دانش‌آموز تعیین شد و نمونه مورد نظر به شیوه‌ی نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب گردید. بدین صورت که پس از اخذ مجوز از اداره آموزش و پرورش و هماهنگی لازم با مدیر مدرسه و معلم مربوطه، از بین بخش‌های شهرستان دو بخش مرکزی و همایجان به صورت تصادفی انتخاب شد. سپس از بین مدارس این دو بخش، شش مدرسه (سه دخترانه و سه پسرانه) به صورت کاملاً تصادفی انتخاب گردید. در ادامه از هر مدرسه ۲ کلاس به صورت تصادفی انتخاب و ۳۰۰ دانش‌آموز دختر و پسر پایه پنجم و ششم مورد بررسی قرار گرفتند. پس از بررسی پرسشنامه‌ها، پرسشنامه‌های ناقص کنار گذاشته شدند و در نهایت تعداد ۲۸۵ پرسشنامه از ۳۰۰ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

این پژوهش با رعایت کلیه موازین اخلاقی پژوهش و محرمانه ماندن اطلاعات و با دستورالعمل‌های خاص بر روی تک تک افراد نمونه پژوهش اجرا شد. معیارهای ورود به این پژوهش عبارت از دختران و پسران ابتدایی مشغول به تحصیل در این دو پایه تحصیلی بوده است.

به منظور جمع‌آوری اطلاعات این پژوهش از سه ابزار به شرح ذیل استفاده شد.

- ۱-۲- پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری! این پرسشنامه جهت بررسی شیوه‌های فرزندپروری توسط (بامریند، ۱۹۷۳) طراحی شد. این پرسشنامه ۳۰ آیتمی، سه شیوه فرزندپروری را می‌سنجد؛ ۱۰ ماده به شیوه مقتدرانه، ۱۰ ماده به شیوه مستبدانه و ۱۰ ماده به شیوه سهل‌گیرانه مربوط است. الگوی پاسخ‌دهی به پرسش‌ها بر مبنای مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از (صفر تا چهار) می‌باشد. این پرسشنامه در پژوهش‌های متعددی مورد بررسی قرار گرفته و اعتبار و روایی آن در حد مطلوبی گزارش شده است. بوری (۱۹۹۱) از روش بازآزمایی، پایایی این ابزار را در مادران و پدران به ترتیب برای شیوه سهل‌گیرانه ۰/۸۱ و ۰/۷۷، شیوه مستبدانه ۰/۸۶ و ۰/۸۵ و برای شیوه مقتدرانه

1. Questionnaire of parenting styles

2. Buri

دوین کتفرس ملی مطالعات خانواده و مدرسه

۰/۷۸ و ۰/۸۸ گزارش کرده است. همچنین وی روایی تشخیصی این پرسشنامه را معتبر گزارش کرده است. در پژوهش دبیری و همکاران (۱۳۹۰) ضرایب پایایی خرده مقیاس‌ها به روش همسانی درونی محاسبه و برای خرده مقیاس‌های سبک فرزندپروری سهل‌گیر، مستبد و قاطع به ترتیب برابر با ۰/۶۶، ۰/۷۱، ۰/۶۶ و ۰/۶۶ گزارش شده است. روایی محتوای آزمون در مطالعات اسفندیاری (۱۳۷۴) با استفاده از ۱۰ نفر صاحب‌نظر روان‌شناس و روان‌پزشک مطلوب گزارش شده است و پایایی با استفاده از روش بازآزمایی برای شیوه آسان‌گیر، ۰/۶۹، شیوه استبدادی، ۰/۷۷ و برای شیوه مقتدر ۰/۷۳ بدست آمده است. در پژوهش حاضر پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ برای هر یک شیوه‌های شیوه مقتدرانه، شیوه مستبدانه و شیوه سهل‌گیرانه به ترتیب ۰/۷۳، ۰/۷۲ و ۰/۷۳ به دست آمد.

۲-۲- مقیاس انسجام خانواده: سامانی (۱۳۸۱) این مقیاس با اقتباس از مدل ترکیبی (اولسون، ۱۹۹۰) طراحی کرد. این مقیاس دارای ۲۸ سوال است که به صورت طیف لیکرت (کاملاً مخالفم = ۱، مخالفم = ۲، نظری ندارم = ۳، موافقم = ۴ و گزینه کاملاً موافقم = ۵) نمره‌گذاری شده است. حداکثر نمره‌ی قابل اکتساب در این مقیاس ۱۴۰ و حداقل ۲۸ می‌باشد. مطالعه تحقیقاتی سامانی (۱۳۸۰) در رابطه با این مقیاس بر اساس ۸ عامل (همبستگی با پدر، مادر، مدت تعامل، مکان، تصمیم‌گیری، ارتباط عاطفی، روابط زناشویی و رابطه‌ی والدین با فرزندان) حاکی از کفایت این مقیاس برای ارزیابی همبستگی فرد با والدین بود. روایی این مقیاس در طی تحقیقات زیادی که در این زمینه صورت گرفته است، خوب ارزیابی و تأیید شده است. همچنین ضریب پایایی این مقیاس در بررسی دیگری توسط سامانی (۲۰۰۴) و با روش بازآزمایی ۰/۸۰ گزارش شده است. در این پژوهش پایایی کل مقیاس انسجام خانواده با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۵ بدست آمده است.

۲-۳- پرسشنامه سبک هویت: این ابزار توسط (برزونسکی، ۱۹۹۲) طراحی شد که یک مقیاس ۴۰ سؤالی است که ۱۱ سؤال آن مربوط به مقیاس اطلاعاتی و ۹ سؤال آن مربوط به مقیاس هنجاری و ۱۰ سؤال آن مربوط به مقیاس سردرگم-اجتنابی و ۱۰ سؤال دیگر مربوط به مقیاس تعهد است که برای تحلیل ثانویه استفاده می‌شود و یک سبک هویتی محسوب نمی‌شود. سوالات به شکل طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از (کاملاً مخالف = ۱، مخالف = ۲، تا حدودی موافق = ۳، موافق = ۴، کاملاً موافق = ۵) نمره‌گذاری می‌شوند. برزونسکی (۱۹۹۲) پایایی درونی (ضریب آلفا) مقیاس اطلاعاتی را ۰/۶۲، آلفا، مقیاس هنجاری ۰/۶۶، آلفا و مقیاس سردرگم-اجتنابی را ۰/۷۳، آلفا گزارش کرده است. وایت و همکاران (۱۹۹۸) برای نسخه‌ی تجدید نظر شده‌ی پرسشنامه سبک هویت، آلفای کرونباخ ۰/۵۹، ۰/۶۴ و ۰/۷۸ را به ترتیب برای سبک‌های هویت اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم-اجتنابی و همچنین آلفای کرونباخ ۰/۷۹ را برای تعهد به دست آوردند. در تحقیق غضنفری (۱۳۸۳) پایایی درونی مقیاس اطلاعاتی ۰/۶۷، آلفا، مقیاس هنجاری ۰/۵۲، آلفا و مقیاس سردرگم-اجتنابی را ۰/۶۲ گزارش شده است (الیاسی و همکاران، ۱۳۹۹). در این پژوهش نیز آلفای کرونباخ برای هر یک از سبک‌های هویتی اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم-اجتنابی به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۷۳ و ۰/۷۳ به دست آمد.

در این مطالعه برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و در بخش آمار استنباطی شاخص‌های استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه‌ی همزمان) با استفاده از نرم‌افزار SPSS-24 جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات مورد استفاده قرار گرفت.

۳- یافته‌ها

در این مطالعه ۲۸۵ دانش‌آموز (دختر و پسر پایه پنجم و ششم ابتدایی) مورد پژوهش قرار گرفتند؛ مقطع پنجم دبستان (۱۴۶) نفر و ششم دبستان (۱۳۹) نفر بودند. از این تعداد بیشترین فراوانی به مربوط به پایه پنجم با فراوانی ۵۱/۲۲ درصد تعلق داشت. میانگین و انحراف معیار آزمودنی‌ها در خرده مقیاس‌ها و همچنین کجی و کشیدگی در جدول شماره‌ی ۱. ارائه شده است.

1. Family cohesion scale
2. Identity style questionnaire
3. White et al

دوین کتفرس ملی مطالعات خانوادہ و مدرسه

جدول ۱. خلاصه آماری مربوط به نمره‌های شرکت‌کنندگان در آزمون

متغیرها	میانگین (انحراف معیار)	کجی	کشیدگی
هویت اطلاعاتی	۴/۵۹ (۳۵/۸۶)	-۰/۱۲۹	۰/۱۴۵
هویت هنجاری	۶/۵۰ (۲۹/۵۹)	-۰/۱۵۶	-۰/۲۱۰
هویت اجتنابی	۱۷/۰۳ (۲۵/۵۲)	-۰/۱۰۶	-۰/۴۳۳
فرزندپروری مقتدر	۴/۵۹ (۲۵/۶۵)	-۰/۰۶۵	-۰/۳۲۵
فرزندپروری مستبد	۶/۰۷ (۱۸/۷۷)	-۰/۱۹۱	۰/۲۶۴
فرزندپروری سهل‌گیرانه	۱۶/۵۵ (۲۰/۹۴)	-۰/۳۲۰	۰/۲۱۲
انسجام خانواده	۱۲/۳۰ (۵۲/۲۹)	۰/۳۱۵	۰/۰۷۴

نتایج آزمون میانگین در جدول شماره ۱. نشان می‌دهد، بیشترین میانگین مربوط به انسجام خانواده با میانگین (۵۲/۲۹) و کمترین میانگین مربوط به شیوه فرزندپروری مستبد با میانگین (۱۸/۷۷) است. همچنین چنانچه چولگی در بازه ۲- و ۲= قرار گیرد، می‌توان ادعا کرد که این توزیع نرمال است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، مقادیر جدول زیر شامل قاعده مذکور است؛ لذا داده‌های پژوهش دارای توزیع نرمال است. جهت بررسی فرضیه‌های (وجود رابطه‌ی بین شیوه‌های فرزندپروری و انسجام خانواده با سبک‌های هویت) ابتدا ضریب همبستگی پیرسون میان این متغیرها اندازه‌گیری شد. نتایج حاصل از این ضریب همبستگی در جدول شماره ۲. ارائه شده است.

جدول ۲. تحلیل همبستگی متغیرهای مستقل با متغیرهای وابسته

ملاک / پیش‌بین	هویت اطلاعاتی	هویت هنجاری	هویت اجتنابی
شیوه فرزندپروری مقتدر	۰/۴۶۸**	۰/۴۲۲**	-۰/۰۱۶
شیوه فرزندپروری مستبد	-۰/۱۵۴*	-۰/۰۴۹	۰/۴۴۷**
شیوه فرزندپروری سهل‌گیرانه	-۰/۴۱۲**	-۰/۳۱۲**	۰/۲۱۱**
انسجام خانواده	۰/۲۶۸**	۰/۳۱۵**	۰/۰۹۲

**معنی‌داری در سطح $P < ۰/۰۱$; *معنی‌داری در سطح $P < ۰/۰۵$

جدول ۲. نشان می‌دهد، بین متغیرهای شیوه فرزندپروری مقتدر، (۰/۴۶۸)، مستبد، (-۰/۱۵۴)، سهل‌گیرانه (-۰/۴۱۲) و انسجام خانواده (۰/۲۶۸) با سبک هویت اطلاعاتی رابطه معنادار وجود دارد ($P < ۰/۰۱$). همچنین بین متغیرهای شیوه فرزندپروری مقتدر (۰/۴۲۲)، سهل‌گیرانه (-۰/۳۱۲) و انسجام خانواده (۰/۳۱۵) با سبک هویت هنجاری رابطه معنادار وجود دارد ($P < ۰/۰۱$). بین سبک مستبد و هویت هنجاری رابطه‌ای مشاهده نشد. به علاوه بین شیوه مقتدر، مستبد، سهل‌گیرانه و انسجام خانواده با سبک هویت اجتنابی به ترتیب با ضرایب (-۰/۰۱۶)، (۰/۴۴۷) و (۰/۲۱۱) با سبک هویت اجتنابی رابطه معنادار وجود دارد ($P < ۰/۰۱$). بین سبک انسجام خانواده و سبک اجتنابی رابطه‌ای مشاهده نشد. به منظور پاسخ‌گویی به این سوال که شیوه‌های فرزندپروری و انسجام خانواده (متغیرهای پیش‌بین) توان پیش‌بینی سبک‌های هویت (متغیر ملاک) را دارند، از روش تحلیل رگرسیون همزمان استفاده شد. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون در جدول ۳. ارائه شده است.

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی سبک هویت اطلاعاتی بر اساس شیوه‌های فرزندپروری و انسجام خانواده

P	B	β	P-Value	df	مقدار F	R^2	R	متغیرهای پیش‌بین
۰/۰۰۰	۰/۱۰۸	۰/۳۴۵		۴				فرزندپروری مقتدر
۰/۶۹۵	۰/۰۰۸	۰/۰۲۵	۰/۰۰۰	۲۳۰	۲۳/۳۱	۰/۲۸۹	۰/۵۳۷	فرزندپروری مستبد
۰/۰۰۴	-۰/۰۶۶	-۰/۲۰۴						فرزندپروری سهل‌گیرانه
۰/۰۰۳	۰/۰۸۵	۰/۱۷۶						انسجام خانواده

خروجی جدول ۳. نشان می‌دهد، از بین متغیرهای پیش‌بین، شیوه فرزندپروری مقتدر، سهل‌گیرانه و انسجام خانواده توان پیش‌بینی سبک هویت اطلاعاتی را دارند. R^2 مقدار واریانس از متغیر ملاک است که به وسیله‌ی متغیرهای پیش‌بین تبیین می‌شود. مجذور ضریب همبستگی چندگانه (R^2) برابر با درصد ۰/۲۸۹ است، بدین معنی که ۲۸/۹٪ از واریانس هویت اطلاعاتی توسط متغیرهای پیش‌بین تبیین می‌شود. از طرفی ضریب استاندارد (β) معرف میزان تأثیر متغیر پیش‌بین بر متغیر ملاک است. با توجه به مقدار بتا، شیوه مقتدر بر سبک اطلاعاتی اثر مثبت دارد، به طوری که شیوه مقتدر با بتای (۰/۳۴۵) درصد بیشترین سهم را در پیش‌بینی سبک هویت اطلاعاتی داشته است

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی سبک هویت هنجاری بر اساس شیوه‌های فرزندپروری و انسجام خانواده

P	B	β	P-Value	df	مقدار F	R^2	R	متغیرهای پیش‌بین
۰/۰۰۰	۰/۰۹۳	۰/۳۵۷		۴				فرزندپروری مقتدر
۰/۱۳۹	۰/۰۲۶	۰/۰۹۴	۰/۰۰۰	۲۳۰	۱۹/۸۵	۰/۲۵۷	۰/۵۰۷	فرزندپروری مستبد
۰/۱۲۰	-۰/۰۳۰	-۰/۱۱۳						فرزندپروری سهل‌گیرانه
۰/۰۰۰	۰/۰۹۶	۰/۲۴۰						انسجام خانواده

نتایج حاصل رگرسیون همزمان در جدول شماره‌ی ۴. نشان می‌دهد، شیوه فرزندپروری مقتدر و انسجام خانواده توان پیش‌بینی سبک هویتی هنجاری را دارند. مقدار (R^2) نشان می‌دهد، متغیرهای پیش‌بین ۲۵/۷٪ درصد از واریانس سبک هویت هنجاری را از نظر آماری تبیین کردند؛ که با توجه به مقایسه‌ی ضریب استاندارد (β)، شیوه مقتدر (۰/۳۵۷) درصد بیشترین سهم را در پیش‌بینی سبک هویت هنجاری داشته است.

جدول ۵. نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی سبک هویت اجتنابی بر اساس شیوه‌های فرزندپروری و انسجام خانواده

P	B	β	P-Value	df	مقدار F	R^2	R	متغیرهای پیش‌بین
۰/۱۳۷	۰/۰۳۱	۰/۰۷۹		۴				فرزندپروری مقتدر
۰/۰۰۰	۰/۱۱۳	۰/۴۳۵	۰/۰۰۰	۲۳۰	۱۷/۰۰	۰/۲۲۸	۰/۴۷۸	فرزندپروری مستبد
۰/۰۷۱	۰/۰۳۴	۰/۱۳۳						فرزندپروری سهل‌گیرانه
۰/۱۲۵	۰/۰۳۵	۰/۰۹۲						انسجام خانواده

نتایج تحلیل رگرسیون در جدول ۵. نشان می‌دهد از بین متغیرهای پیش‌بین، شیوه فرزندپروری مستبد توان پیش‌بینی سبک هویتی سردرگم-اجتنابی را دارد. مجذور ضریب همبستگی چندگانه (R^2) برابر با ۰/۲۲۸ درصد است، بدین معنی که ۲۲٪/۸ از واریانس سبک هویت سردرگم-اجتنابی توسط متغیرهای پیش‌بین قابل پیش‌بینی است. از طرفی ضریب استاندارد (B) معرف (۰/۴۳۵) درصد سهم شیوه مستبد در پیش‌بینی سبک اجتنابی بوده است.

۴- بحث و نتیجه‌گیری

خانواده اولین و اصلی‌ترین سلول در ساخت یک جامعه است که در آن شخصیت‌ها، زبان، رفتارها، ارزش‌ها و روندهای مختلف فرزندان شکل می‌گیرد. لذا بنیادی‌ترین نهادی که فرزندان از بدو تولد خود پا در آن گذاشته و به رشد و تکامل نائل می‌گردند، خانواده می‌باشد؛ که هسته اولیه آن را والدین تشکیل می‌دهند. بنابراین پرورش شخصیت وجودی و تکامل رشد کودکان با توجه به شخصیت وجودی والدین‌شان و خانواده شکل می‌گیرد. تکامل هویت به معنی انتخاب مناسب‌ترین شیوه‌های فرزندپروری برای تربیت آینده‌سازان جامعه است که نگرش‌ها و اعتقادات و رفتارهای والدین که در قالب الگوی خانوادگی یا شیوه‌های فرزندپروری نمود پیدا می‌کند (مظلومیان، طالبی و صالحی، ۱۳۹۵).

بر این اساس، مطالعه حاضر با هدف پیش‌بینی سبک‌های هویت از طریق شیوه‌های فرزندپروری و انسجام خانواده در کودکان دبستانی انجام گردید. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین شیوه فرزندپروری مقتدر با سبک اطلاعاتی و هنجاری رابطه مثبت و بین شیوه‌های فرزندپروری سهل‌گیرانه با سبک اطلاعاتی و هنجاری رابطه منفی وجود دارد. از طرفی بین سبک مستبد و هویت اطلاعاتی رابطه منفی وجود دارد و بین سبک مستبد و هویت هنجاری نیز رابطه‌ای مشاهده نشد. بدین معنی که با افزایش سبک مقتدر، هویت اطلاعاتی و هنجاری افزایش می‌یابد و بالعکس و با افزایش شیوه سهل‌گیرانه، هویت اطلاعاتی و هنجاری کاهش می‌یابد. همچنین تحلیل رگرسیون نشان داد، شیوه مقتدر به طور مثبت و شیوه سهل‌گیرانه به طور منفی می‌توانند سبک هویت اطلاعاتی را پیش‌بینی کنند که با توجه به مقدار ضریب تعیین، سهم شیوه مقتدر قابل توجه است. در تبیین سبک هنجاری نیز شیوه مقتدر به طور مثبت قادر به پیش‌بینی سبک هنجاری بود. همان‌طور که پیش‌تر بیان گردید همسو با نتایج پیشین، کاظمی خوبان و چابکی (۱۳۹۶)؛ احمدی‌خواه و همکاران (۱۳۹۶)، مروتی و مصدق (۱۳۹۵)، خواجه‌نوری و همکاران (۱۳۹۵)، سندی و همکاران (۱۳۹۳)، باباپور خیرالدین و همکاران (۱۳۹۱)، پوراابراهیم و همکاران (۱۳۹۰)، محمدی و لطفیان (۱۳۸۷)، جاستینا و ماریا (۲۰۱۹) سارتور و یونس؛ سرامووا (۲۰۰۸)؛ فرانک و الپلند (۱۹۹۰)، نقش‌های حمایتی والدین در رشد هویتی فرزندان در طول زندگی موثر است. نتایج اکثر مطالعات نشان دهنده تأثیر شیوه فرزندپروری بر شکل‌گیری هویت فرزندان است. در واقع هویت در ابعاد گوناگون می‌تواند شیوه‌ها و روش‌هایی که بر اساس آن‌ها فرزندان تربیت می‌شوند را تعیین کند. در تبیین اهمیت نقش سبک فرزندپروری مقتدر در روابط والدین و فرزندان کوهار (۲۰۱۰) بیان می‌کند که اقتدار و قاطعیت والدین بخش اجتناب‌ناپذیر و ضروری در روابط والدین و نوجوانان است که این اقتدار خود را به صورت مشورت با فرزندان خود را نشان می‌دهد. ضریب تبیین به دست آمده توجیه پیش‌بینی شیوه‌کنندگی شیوه فرزندپروری مقتدر بر روی سبک اطلاعاتی نشان می‌دهد، والدینی که کنترل دقیق و درک درستی از فرزندان دارند و در تشویق و تنبیه فرزندان خود جدی هستند و به آن‌ها کمک می‌کنند تا در راستای کسب هویت موفق گام بردارند، بیشتر به سمت هویت اطلاعاتی پیش می‌روند. در مقابل شیوه‌هایی فرزندپروری که والدین حقی برای اظهارنظر فرزندان قائل نیستند و همه تصمیمات توسط یک نفر گرفته می‌شود، به احتمال زیادتری منجر به سبک هویت هنجاری می‌شود (الیاسی و همکاران، ۱۳۹۹). بنابراین والدین مقتدر، اراده شخصی فرزندان را به رسمیت می‌شناسند و تصمیمات خانواده را به اجماع گروه خانواده می‌گذارند. در واقع، در این خانواده‌ها بین نظم و انضباط و حمایت عاطفی تعادل وجود دارد.

جاستیا و ماریا (۲۰۱۹) در پژوهش‌های خود به این نتیجه رسیدند رفتار همدلانه والدین، پذیرش و درک آن‌ها بر رشد هویت بالغ در نوجوان اثرگذار است و سبک تربیتی توأم با پذیرش و محبت می‌تواند سبک هویتی اطلاعاتی را پیش بینی کند؛ اما زمانی که نوجوان از طرف والدین مورد محبت و پذیرش قرار نگیرند دچار سبک سردرگم می‌شوند. این‌رو نوجوانان به دلیل طرد و فاصله عاطفی با والدین، از دریافت اطلاعات اجتناب می‌کنند و قادر به تصمیم‌گیری در امور مهم زندگی خود نیستند. همچنین گیلیان، استین و گرگوار (۲۰۱۸) و فولاد چنگ، شیخ الاسلامی و صفری (۱۳۸۹) در پژوهش‌های خود نشان دادند، والدینی که نظارت زیادی بر روی فرزندان خود دارند و درصد انتقال ارزش‌های خود به آنان هستند، منجر به سبک هویتی هنجاری در آن‌ها خواهند شد و فرزندان این والدین، همواره از تصمیمات اشتباه هراس دارند و به نوعی وابستگی به اطرافیان در تصمیمات زندگی دارند. برزونسکی و همکاران (۲۰۰۷) در تحقیقی بر روی یک نمونه از جوانان هلندی دریافتند، روابط نزدیک والدین و نوجوانان که توسط سطح بالایی از اعتماد و ارتباط همراه است؛ با سبک هویت هنجاری و سبک اطلاعاتی به طور مثبت ارتباط دارد و با سبک سردرگم - اجتنابی همبستگی منفی دارد. نتایج مطالعه‌ای دیگر احمدی‌خواه و همکاران (۱۳۹۶) نشان دهنده این بود که در شیوه فرزندپروری مقتدرانه، میزان هویت کسب شده بیشتر از دیگر شیوه‌های فرزندپروری است. همچنین در سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه، میزان هویت اطلاعاتی بیشتر از دیگر سبک‌هاست.

به علاوه نتایج دیگر پژوهش نشان داد، از بین شیوه‌های فرزندپروری، بین شیوه مستبد و سهل‌گیرانه با سبک هویت اجتنابی رابطه مثبت وجود دارد. بدین معنی که با افزایش سبک مستبد و سهل‌گیرانه، هویت اجتنابی افزایش می‌یابد. این یافته با نتایج، باباپور خیرالدین و همکاران (۱۳۹۱)، پورابراهیم و همکاران (۱۳۹۰)؛ خواجه‌پور و عطار (۱۳۸۶)؛ برزونسکی (۲۰۰۴) همخوانی دارد. همچنین شیوه مستبد می‌تواند، هویت سردرگم - اجتنابی را پیش‌بینی کند. این یافته بدین معنی است که والدینی که در تربیت خود از شیوه‌های قدرت و انضباط زورگویانه و فشار استفاده می‌کنند، نمی‌توانند نیازهای روانی و عاطفی فرزندان خود را تامین کنند و به احتمال زیاد در شکل‌گیری هویت سردرگم - اجتنابی فرزندان‌شان نقش مهمی دارند. همچنین خانواده‌هایی که ترکیبی از سبک تربیتی مستبد و سهل‌گیرانه هستند، هیچ مقررات خاصی در خانه ندارند و هر فردی برای خود زندگی می‌کند؛ این فرزندان دارای هویت سردرگم - اجتنابی خواهند بود (الیاسی و همکاران، ۱۳۹۹). به علاوه والدین مستبد، قوانین و مقررات از پیش تعیین شده‌ای دارند و تمامی رفتار فرزندان را کنترل می‌کنند. در واقع قوانین آن‌ها برای محدود کردن اراده شخصی فرزندان است. در چنین خانواده‌هایی تأکید بر نظم و انضباط بالا و حمایت عاطفی کم است. در این رابطه (بامریند، ۱۹۶۸) بیان می‌کند، والدین مستبد تمایل به استفاده انضباط و کنترل فرزندان خود دارند و فقط اجازه حداقل استقلال به آن‌ها را می‌دهند. آن‌ها بر اطاعت تأکید می‌کنند و احساسات و عواطف پایینی نشان می‌دهند (لین و ویلیامز و سیاروچی، ۲۰۱۹)؛ مهری‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۴؛ بیلینگهام، ۲۰۱۴). مهدی‌پور، فروغیان، فلاحتی و نادیان (۱۳۹۶) و جاستینا ماریا (۲۰۱۹) در مطالعات خود نشان دادند که رفتار همدلانه والدین، پذیرش و درک آن‌ها بر رشد هویت اثرگذار است و سبک تربیتی توأم با محبت، گرمی و پذیرش، قادر به پیش‌بینی سبک اطلاعاتی است و اگر از طرف والدین مورد پذیرش قرار نگیرد، دچار سبک سردرگم خواهد شد. این فرزندان قادر به تصمیم‌گیری در امور مهم زندگی خود نیستند.

دیگر یافته نشان داد، بین انسجام خانواده و سبک اطلاعاتی و هنجاری رابطه مثبت وجود دارد. بدین معنی که با افزایش انسجام در خانواده، هویت اطلاعاتی و هنجاری افزایش می‌یابد. به علاوه انسجام خانواده قادر است هر دو سبک را پیش‌بینی کند. این یافته از جهاتی با نتایج حاصلی آزاد و عارفی (۱۳۹۷)، بهزادی و سروقد (۱۳۹۴)، اسماعیلی و نجارپوریان (۱۳۹۳)، حق‌نگهدار و جوکار (۱۳۹۳) همخوانی دارد. تحقیقات دیگر در این مورد نیز با این یافته مطابقت دارد. به عنوان مثال مطالعات سریس و همکاران (۲۰۰۴)، آدامز و همکاران (۲۰۰۶) حاکی از آن بود، که سبک هویت هنجاری با گرمای خانواده، انسجام و نزدیکی عاطفی همراه است. به علاوه با بخشی از پژوهش‌های الیاسی و همکاران (۱۳۹۹)؛ کاظمی خوبان و همکاران (۱۳۹۶)؛ پورابراهیم و همکاران (۱۳۹۰)؛ جاستینا و ماریا؛ ۲۰۱۹؛ سرامووا و همکاران (۲۰۰۸)؛ رایان و دسی (۲۰۰۰) که نشان دادند، فضای همدلانه و صمیمیت در خانواده و سبک‌های فرزندپروری

1. Justyna and Maria
2. Gillian, Stijn and Gregoire

دومین کنفرانس ملی مطالعات خانواده و مدرسه

مقتدرانه و حمایت والدین هویت اطلاعاتی را افزایش می‌دهد. در تبیین این یافته قابل بیان است که اولین عامل و مهم ابزار جامعه‌پذیری افراد یک جامعه، خانواده است؛ زیرا اجتماعی شدن و رشد شخصیت افراد از خانواده شروع می‌شود. بنابراین هویت در خانواده شکل می‌گیرد. اگر خانواده‌ای انسجام نداشته باشد و نابسامان و دچار اختلال باشد، آن وقت وظیفه اصلی خود که تربیت و پرورش است را از دست می‌دهد و آنگاه و دچار بحران هویتی می‌شود. لذا خانواده‌ای که در آن همدلی و انسجام، تعهد و هنجارها آموخته می‌شود، هم‌نوا با جامعه می‌تواند نقش خود را به خوبی ایفاء کند. از طرفی خانواده با رشد اعضای خود و رفتارهای مناسب نیر هنجارها را به فرزندان تزریق می‌کند که اگر این هنجارها درونی و مثبت باشد، خودآگاه یا ناخودآگاه، هویت‌های فردی، فرهنگی و اجتماعی در فرزندان شکل می‌گیرد. لذا خانواده نقش مهمی در هویت مستحکم فرزندان دارد؛ همان‌گونه که سرچشمه عواطف، احساسات و آزادی در خانواده است. براساس یافته‌های این پژوهش، ضرورت آگاه‌سازی خانواده‌ها در خصوص اثرات تربیتی و شیوه فرزندپروری آنان بر رشد هویت فرزندان بیش از پیش نمایان می‌شود. با آموزش شیوه‌های صحیح کنترل هدفمند همراه با گرمی و محبت و انسجام در خانواده، می‌توان به ایجاد جو تربیتی مقتدرانه در خانواده کمک نمود و از این طریق به بهبود روند شکل‌گیری هویت فرزندان و مشارکت و مسئولیت‌پذیری آنان در خانواده و اجتماع کمک نمود. پیشنهاد می‌شود بررسی‌های دیگر در سایر مناطق انجام شود تا با اطمینان بیشتری نسبت به تعمیم نتایج پرداخته شود. علاوه بر آن در مطالعات آینده از گروه‌های نمونه متنوع‌تری مانند سن و جنس با توجه به در نظر گرفتن تفاوت‌های فرهنگی استفاده شود. محدود بودن آزمودنی‌ها به دانش‌آموزان پایه پنجم و ششم ابتدایی در یک منطقه جغرافیایی و اینکه داده‌ها از طریق گروه‌های کلاسی جمع‌آوری شد از محدودیت‌های این پژوهش است. لذا در تعمیم یافته‌های این مطالعه به دیگر زیست و بوم‌های متفاوت باید تأمل نمود.

منابع و مراجع

- احمدی‌خواه، احسان؛ شیرافکن، علی، طباطبایی، موسی. (۱۳۹۶). رابطه میان سبک‌های فرزندپروری ادراک شده با سبک‌های هویت‌یابی و چهار شکل سبک‌های تفکر، دومین همایش ملی پژوهش‌های نوین در حوزه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی، ایران، خرداد، ماه، قم.
- اسفندیاری، غلامرضا. (۱۳۷۴). بررسی و مقایسه شیوه‌های فرزند پروری کودکان مبتلا به اختلالات رفتاری مادران کودکان به هنجار و تاثیر آموزش مادران بر اختلالات رفتاری فرزندان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی، انستیتو روان‌پزشکی تهران.
- اسماعیلی، معصومه؛ نجارپوریان، سمانه. (۱۳۹۳). بررسی رابطه انسجام خانواده و باورهای مذهبی در بحران هویت نوجوانان، اولین کنگره ملی روانشناسی خانواده گامی در ترسیم الگوی مطلوب خانواده، ایران، آبان ماه، اهواز.
- باباپور خیرالدین، جلیل؛ اسماعیلی انامق، بهمن؛ غلامزاده، مجتبی؛ محمدپور، وهاب. (۱۳۹۱). رابطه شیوه‌های فرزندپروری و سبک‌های هویتی نوجوانان، فصلنامه روان‌شناسی، سال شانزدهم، شماره دوم، ۱۶۱-۱۷۵.
- بهزادی، بهزاد؛ سروقد، سیروس. (۱۳۹۴). بررسی مدل علی انطاف‌پذیری، انسجام خانواده و تعهد با نقش واسطه‌گری سبک‌های هویت، فصلنامه پژوهشنامه تربیتی، دوره دهم، شماره چهل و چهارم، ۱۳-۳۰.
- پوراابراهیم، تقی؛ حیدری، جعفر؛ خوش‌کنش، ابوالقاسم. (۱۳۹۰). رابطه شیوه‌های فرزندپروری با سبک‌های هویت‌یابی و گرایش به مشاغل در نوجوانان، مجله مشاوره شغلی و سازمانی، دوره سوم، شماره هشتم، ۱۱-۲۴.
- حاصلی‌آزاد، طویی؛ عرفی، مختار. (۱۳۹۷). رابطه سلامت خانواده پدری، عملکرد خانواده با سبک‌های هویت در نوجوانان، مجله علوم حرکتی و رفتاری، سال اول، شماره دوم، ۱۴۸-۱۳۸.
- حسن‌زاده، صالح. (۱۳۹۲). عوامل تحکیم خانواده، پژوهش‌نامه معارف قرآنی، دوره چهارم، شماره پانزدهم، ۴۵-۶۸.
- حق‌نگهدار، مرجان؛ جوکار، بهرام. (۱۳۹۳). رابطه انسجام و اقتدار خانواده با هویت اخلاقی، اولین کنگره ملی روانشناسی خانواده گامی در ترسیم الگوی مطلوب خانواده، ایران، آبان ماه، اهواز.

دوین کنفرانس ملی مطالعات خانوادہ و مدرسہ

- خباز، محمود؛ سعیدی پور، اسماعیل؛ فرخی، نورعلی. (۱۳۸۹). آزمون مدل علی رابطه بین سبک‌های فرزندپروری، سبک‌های هویت و تعهد هویت در نوجوانان، **مجله روانشناسی تربیتی**، دوره ششم، شماره نوزدهم، ۱۲۷-۱۴۵.
- خواجہ پور، مہناز؛ عطار، حمیدرضا. (۱۳۸۶). مقایسہ شیوہ‌های فرزندپروری با سبک‌های هویت و بررسی رابطه آن‌ها در دانش‌آموزان دختر و سر دانشگاهی نواحی چہار شیراز، **مطالعات تربیتی و روان‌شناسی**، دوره ہشتم، شماره یکم، ۱۹۷-۱۷۸.
- خواجہ نوری، بیژن، مرادخانی، مہری؛ شیردل، الہام؛ براتی، شہناز. (۱۳۹۵). رابطه هویت اجتماعی و سبک فرزندپروری مادران شہر ایلام، **جامعہ شناسی کارپردی**، دوره بیست و ہفتم، شماره سوم، ۱-۱۴.
- دبیری، سولماز؛ دلاور، علی. (۱۳۹۰). نقش پیش‌بینی کنندہ سبک‌های فرزندپروری و حرمت خود در شادکامی دانشجویان، **فصلنامہ روان شناسی تربیتی**، **دورہ ہفتم**، شماره بیست، ۲۱-۱۶.
- سامانی، سیامک. (۱۳۸۰). بررسی ساختار عاملی مقیاس استقلال عاملی استنبرگ و سیلور برگ برای استفادہ در ایران، **ششمین کنگرہ پژوهش‌های روان‌پزشکی و روانشناسی در ایران**، دانشگاه علوم پزشکی شہید بہشتی، ایران، تہران.
- سندی، فاطمہ؛ رضایی، سجاد؛ صالحی، ایرج. (۱۳۹۳). رابطه شیوہ‌های فرزندپروری ادراک شدہ و سبک‌های هویت با توجہ بہ نقش تعدیل‌گرانہ حرمت خود، **نشریہ روانشناسی**، شماره شصت و نہم، ۷۶-۶۱.
- صادقی، راضیہ؛ مہرابی‌زادہ ہنرمند، مہناز؛ ارشدی، نسرین. (۱۳۹۳). رابطه طرد و پذیرش مادر با سبک‌های هویت در دانشجویان دختر، **نشریہ اندیشہ‌های نوین تربیتی**، **دورہ دہم**، شماره یک، ۲۷-۴۷.
- طہماسب‌نژاد، صبورا؛ آربن، خدیجہ. (۱۳۹۹). بررسی رابطه شیوہ‌های فرزندپروری مادران با پایگاہ هویت و دینداری دانش‌آموزان دختران دورہ متوسطہ دوم، **مجلہ مسائل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی**، دورہ پنجم، شماره سوم، ۱۰۰-۸۳.
- فتاحی، ندا؛ تمنایی‌فر، محمدرضا. (۱۳۹۳). بررسی رابطه‌ی بین سبک‌های فرزندپروری والدین با سبک‌های پردازش هویت فرزندان، **کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی و مطالعات رفتاری**، ایران، آذرماہ تہران.
- فرتاش، سہیلا. (۱۳۹۳). مدل ساختاری روابط علی میان سبک‌های فرزندپروری والدین را با سبک‌های پردازش هویت و تعہد هویت دختران نوجوان، **پژوہش‌های روان‌شناختی کاربردی**، دورہ پنجم، شماره دوم، ۹۹-۸۱.
- فرمانی، سمیرا؛ صادقی، عباس. (۱۳۹۷). نقش واسطہ‌ای سبک‌های هویت در رابطه بین سبک‌های فرزندپروری و رفتارهای پرخطر کودکان کار، **پنجمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی**، ایران. اسفندماہ، قزوین.
- فولادچنگ، محبوبہ؛ شیخ الاسلامی، راضیہ؛ صفری، ہاجر. (۱۳۸۹). پیش‌بینی سبک‌های پردازش هویت نوجوانان بر اساس ابعاد فرزندپروری، **مجلہ روانشناسی**، دورہ ششم، شماره نوزدہم، ۳-۱۷.
- کاظمی‌خوبان، سیدہ زہرا؛ چابکی، سید عزیز. (۱۳۹۶). رابطه عملکرد خانوادہ و سبک‌های هویت در دانش‌آموزان دختر دبیرستان‌های شہر کرج، **مجلہ روانشناسی و روانپزشکی شناخت**، دورہ چہارم، شماره یکم، ۲۶-۳۷.
- مرادی، کبری؛ امیری، فرزاد. (۱۳۹۳). پیش‌بینی سبک‌های هویت نوجوانان بر اساس شیوہ‌های فرزندپروری والدین، **مجلہ روان‌شناسی و علوم تربیتی**، دورہ پانزدہم، شماره دوم، ۱۴۲-۱۲۹.
- مروتی، اعظم؛ مصدق، ندا. (۱۳۹۵). بررسی رابطه شیوہ‌های فرزندپروری با سبک‌های هویت دانش‌آموزان مقطع پیش‌دانشگاہی اردکان در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۴، **چہارمین کنفرانس ملی توسعہ پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی**، ایران، خردادماہ، تہران.
- مظلومیان، سعید؛ طالبی، سعید؛ صالحی، سہیلا. (۱۳۹۵). مدل علی رفتار محیط زیستی بر اساس شیوہ‌های فرزندپروری والدین و نقش واسطہ‌ای سبک‌های هویت در دانش‌آموزان دبیرستانی، **فصلنامہ محیط زیست و توسعہ پایدار**، سال پنجم، شماره یکم، ۲۵-۹.
- مہدی پور، سعید؛ فروغیان، زہرا؛ فلاحتی، فاطمہ؛ نادیان، کوثر. (۱۳۹۶). الگوهای ارتباطی والدین پیش‌بینی کنندہ سبک‌های هویتی نوجوانان، **مجلہ روانشناسی معاصر، ششمین کنگرہ انجمن روان‌شناسی ایران**، تہران.

الیاسی، مریم، برادران خانینانی، مونا؛ حسن پور، فاطمه. (۱۳۹۹). تبیین سبک‌های هویت دانشجویان بر اساس خاطرات اولیه و عملکرد خانواده: یک مطالعه کیفی، **مجله رویش روان‌شناسی**، سال نهم، شماره دوازده (پیاپی ۵۷)، ۱۰۹-۱۱۸.

- Adams, G. R., Berzonsky, M. D., & Keating, L. Psychosocial Resources in First-Year University Students: The Role of Identity Processes and Social Relationships. **Journal of Youth and Adolescence**. 2006. 35(1). pp. 81-91.
- Alonso-Stuyck, P. Which Parenting Style Encourages Healthy Lifestyles in Teenage Children? Proposal for a Model of Integrative Parenting Styles. **International Journal of Environmental Research and Public Health**. 2019. 16(11). pp. 2057.
- Baumrind, D. Authoritarian vs. authoritative parental control. **Adolescence**. 1968. 3(11). pp. 255-272.
- Baumrind, D. Current patterns of parental authority. **Developmental Psychology Monography**. 1971. 4 (1). pp. 1 - 103.
- Baumrind, D. The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. **Journal of Early Adolescence**. 1991.11. pp. 56 - 95.
- Berzonsky, M. D. Identity style and coping strategies. **Journal of Personality**. 1992. 60. pp. 771-788.
- Berzonsky, M. D. Identity style, parental authority, and identity **Journal of Adolescent Research**. 2004. 7. pp. 140-155.
- Berzonsky, M. D., Branje, S. J. T., & Meeus, W. Identity processing style, psychosocial resources, and parent-adolescent relations. **Journal of Early Adolescence**. 2007. 27, pp. 324-345.
- Berzonsky, M. D. Self-identity: The relationship between process and content. **Journal of Research in Personality**. 1994. 28. pp. 453-460.
- Bhatt, M & Pujar, P. Differential Effects of Parental Education and Parental Occupation on Identity Development of Dharwad Pre-University College Students, Current, **Journal of Applied Science and Technology**. 2020. 39(3). 71. pp. 2457-1024.
- Buri, J. R. Parental authority questionnaire. **Journal of Personality Assessment**. 1991. 57. pp. 110-119.
- Chand, N., Farruggia, S., Dittman, C., Wai, J., Sanders, C., & Sanders, M. Promoting positive youth development. **Youth Studies Australia**. 2013. 32. pp. 29-36.
- Crocetti, E., Branje, S., Rubini, M., Koot, H. M., & Meeus, W. Identity processes and parent-child and sibling relationships in adolescence: A five-wave multi-informant longitudinal study. **Child Development**. 2017. 88. pp. 210-228.
- Dogru Cabuker, N., Epli, H., Balci Celik, S., & Vural Batik, M. Does psychological birth order predict identity perceptions of individuals in emerging adulthood? **International Online Journal of Educational Sciences**. 2020. 12(5). pp. 164-176.
- Fatima, S., Dawood, S., & Munir, M. Parenting styles, moral identity and prosocial behaviors in adolescents. **Current Psychology**. 2020. pp. 41(1). 902-910.
- Gandhi, A., Claes, L., Bosmans, G., Baetens, I., Wilderjans, T. F., Maitra, S., Kiekens, G., & Luyckx, K. (2016). Non-suicidal self-injury and adolescent's attachment with peers and mother: The mediating role of identity synthesis and confusion. **Journal of Child and Family Studies**. 2016. 25(6). pp. 1735-1745.
- Ghasemi Pirbalouti, M., Sohrabi, F., Pasha Sharifi, H., & Jomehri, F. Investigating the Role of the Identity Status, Parent-Child Relationship and Religiosity on Mental Health of Students, **International Journal of Hospital Research**. 2019. 8(2). pp. 1-5.
- Gillian, A. S., Stijn, V. P., & Grégoire, Z. Exposing the role of coparenting and parenting for adolescent personal identity processes. **Journal of Social and Personal Relationships**. 2018. 4(36). pp. 1233 -1255.

- Justyna, M. K., & Maria, K. The empathic family and the development of mature personal identity in emerging adults. **Journal of Youth Studies**. 2019. 23(3). pp. 269 -290
- Kaniusonyte, G., & Zukauskiene, R. Relationships with Parents, Identity Styles, and Positive Youth Development During the Transition from Adolescence to Emerging Adulthood. **Emerging Adulthood**. 2017. 6(1). pp. 42–52.
- Kim, H., & Chung, R. H. G. Relationship of recalled parenting style to self-perception in Korean American college students. **Journal of Genetic Psychology**. 2003. 164 (4). 481 - 492.
- Koepke, S., & Denissen, J. Dynamics of identity development and separation-individuation in parent-child relationships during adolescence and emerging adulthood- A conceptual integration. **Development Review**. 2012. 32. pp. 6788.
- Kuhar, M. "Parenting Authority Style in Adolescent-parenting Relationships", **Diskurs Kindheits and Jugend Forschang Heft**. 2010. 3. pp. 321 – 336.
- Laboviti, B. Relations between the Parenting Styles and Identity Status of Teenagers in Albanian Context. **Journal of Educational and Social Research**. 2015. 5(1). pp. 65-72.
- Lin, Y.-C., & Billingham, R. E. Relationship between Parenting Styles and Gender Role Identity in College Students. **Psychological Reports**, 2014. 114(1). pp. 250–271.
- Luyckx, K., Schwartz, S. J., Rassart, J., & Klimstra, T. A. Intergenerational associations linking identity styles and processes in adolescents and their parents. **European Journal of Developmental Psychology**. 2015. 13(1). pp. 67–83.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. **Attachment in adulthood: Structure, dynamics and change**. New York: Guilford. 2007.
- Oliveira, J. O., Mendonca, M., Coimbre, S., & Fontaine, A.M. Family support in the transition to adulthood in Portugal – Its effects on identity capital development, uncertainty management and psychological well-being, **Journal of Adolescence**. 2014. 37(8). pp. 1449-1462.
- Olson, D.H. Circumflex model of Marital & Family Systems. **Journal of Family Therapy**. 1999. 22. pp. 144-167.
- Peleg, O. & Zoabi, M. Social anxiety and differentiation of self: A comparison of Jewish and Arab college students. **Article in Personality and Individual Differences**. 2014. 68(2). pp. 221–228.
- Piotrowski, K., & Brzezińska, A. I. A cluster-analytic approach to identity style classification: Four seems to be better than three. **European Journal of Developmental Psychology**. 2018. pp. 1–16.
- Pittman, J. F., Kerpelman, J. L., Soto, J. B., & Adler, F. M. Identity exploration in the dating domain: The role of attachment dimensions and parenting practices. **Journal of Adolescence**. 2012. 35. pp. 1485-1499.
- Prioste, A., Tavares, T., & Sofia Silva, E. The Relationship between Family Climate and Identity Development Processes: The Moderating Role of Developmental Stages and Outcomes. **Journal of Child and Family Studies**. 2020. 29(6). pp. 1525–1536
- Rothrauff, T.C., Cooney, T.M., J.S. Remembered parenting styles and adjustment in middle and late adulthood. **J. Gerontol. Soc. Sci**. 2009. 64B, 137–146. [CrossRef] [PubMed]. 21.
- Samani, S. **Developing a family cohesion scale for Iranian adolescents**. Paper presented in 28th International Congress of Psychology. Aug 8-13, Beijing, China. 2004.
- Schwartz, S. J., Mason, C. A., Pantin, H., & Szapocznik, J. Effects of Family Functioning and Identity Confusion on Substance Use and Sexual Behavior in Hispanic Immigrant Early Adolescents. **Identity**. 2008. 8(2). pp. 107–124.

- Seramova, B., Bianchi, G., Lasticova, B., Fichnova, K., & Hamranova, A. Analyses of Socio-Cognitive Identity Styles by Slovak Adolescents. **International Journal of Human and Social Sciences**. 2008. 2(4). pp. 196-200.
- Shabanishad, N., Hosseini Almadani, A., & Motevalli, S. Developing a Model of Identity Styles and Emotional Intelligence with the Mediating Role of Self-Concept, **Iranian Journal of Learning and memory**. 2019. 2(7). pp. 51-60.
- Sim, T. N., & Chin, J. E. H. (2012). Do mothers and fathers authoritative and authoritarian parenting interact? An exploration on schooling aspects with a Singapore adolescent sample. **Youth & Society**. 2012. pp. 1-15.
- Tavakoli N, Hasanzadeh R, & Emadian O. The Mediating Role of Identity Styles in the Relationship Between Procrastination and Academic Performance in High School Boy Students. **Avicenna J of Neuro psychophysiology**. 2019. 6(4). pp. pp. 211-218.
- Trost, K., Eichas, K., Ferrer-Wreder, L., & Galanti, M. R. The Study of Family Context: Examining Its Role for Identity Coherence and Adolescent Adjustment for Swedish Adolescents. **The Journal of Early Adolescence**. 2019. 027243161983347.
- Turner, E. A., Chandler, M., & Heffer, R. W. (2009). The influence of parenting styles, achievement motivation, and self-efficacy on academic performance in college students. **Journal of College Student Development**. 2009. 50 (3). pp. 337 - 346.
- White, J. M., and et al. The identity style inventory: A Revision with a sixth-grade reading level (ISI-6G). **Journal of Adolescent Research**. 1998. 13. 2. 223- 245
- Williams, K. E., & Ciarrochi, J. (2019). Perceived Parenting Styles and Values Development: A Longitudinal Study of Adolescents and Emerging Adults. **Journal of Research on Adolescence**.
- Yang, Z., Cui, Y., Yifan Yang, Y., Wang, Y., Zhang, H., Liang, Y., Zhang, Y., & Shang, L. The Relationship Between Mental Health Problems and Systemic Family Dynamics Among High School and University Students in Shaanxi Province, **China, Int Journal Public Health**. 2021. 66. pp. 1603988.